

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ

Андронік, Людмила Дмитрівна

Andronik, Ludmyla

Головний бібліотекар НТБ ВНТУ

*У роботі висвітлено активну участь жінок у політичному житті країн світу.
Проаналізовано політичну діяльність жінок – лідерів країн.*

Ключові слова: жінки-політики, гендерна рівність.

Початок ХХІ століття позначено загостренням уваги до проблеми прав людини і забезпечення її свободи. Цей виклик часу спричинює необхідність формування відповідної концепції колективних зусиль усіх країн світу, а також внеску в її вирішення кожної країни зокрема.

У контексті прав людини права жінок розглядаються не лише як проблема подолання гендерної дискримінації, а як одне з нагальних політичних питань.

Активна участь жінок у політичному й економічному житті країн тісно пов'язана з економічним розвитком і демократичними інституціями. Доказом цього є різноманітні показники ООН, які свідчать, що країни, які посідають перші позиції щодо представництва жінок у політиці (напр., Скандинавські країни), також лідирують за показниками якості життя й економічного розвитку.

Тривале низьке представництво і незначна участь жінок у демократичних процесах і процесах прийняття рішень призводять до неможливості адекватно враховувати потреби і інтереси більш ніж 50% населення.

Це особливо помітно у перехідних і пост перехідних суспільствах, де спостерігається зростання переваги традиційних поглядів і стереотипних сподівань щодо жінок, найбільш явне в регіонах поза столицю. Ці традиції і ставлення мають негативний вплив на статус жінок і вибір можливостей, відкритих для них, і спричиняють маргіналізацію жінок як соціальної групи і недостатнє представництво в демократичних процесах.

Вагоме представництво жінок у політиці має цілу низку позитивних наслідків:

– внесення до порядку денного нових і забутих тем, оскільки різниця в життєвому досвіді впливає на пріоритети, обрані жінками і чоловіками;

– посилення конкуренції ідей – необхідність серйознішого обґрунтування рішень і більш цілеспрямованого винайдення компромісів;

– підвищення якості управління – згідно з даними ООН найкращі показники у сфері людського розвитку (що включає тривалість життя, доступ до інформації, охорону здоров'я, систему соціального страхування) мали Скандинавські країни (перше місце – Норвегія). Ці країни мають традиційно високий рівень представництва жінок у парламенті (у середньому по Скандинавських країнах 39,7%).

У липні 2010 року, Генеральна Асамблея ООН проголосувала за створення структури «ООН-жінки», яка займатиметься питаннями гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок. Цим самим держави – члени ООН зробили

історичний крок у прискоренні темпів досягнення цілей Організації в області гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок.

Створення підрозділу «ООН-жінки» стало складовою частиною процесу реформування ООН, звівши воедино ресурси і мандати для більшого впливу. Ця структура об'єднує досвід чотирьох раніше окремих частин системи ООН, які займалися виключно питаннями гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок.

Важливу фінансову і технічну підтримку інноваційним програмам і стратегіям, що направлені на розширення прав жінок, їх участі у політиці та економічній безпеці надає Жіночий Фонд розвитку ООН (ЮНІФЕМ).

Які успіхи досягли жінки у світовій політиці? Порівняймо ці досягнення у різних країнах.

На сьогоднішній день у 17 країнах світу жінки є або главами уряду, або главами держави, або суміщають ці посади. Згідно з даними, ця цифра подвоїлася, у порівнянні з 2005 роком.

Середній відсоток присутності жінок у парламентах у 2011 році склав 19,5%, що на 0,5% вище у порівнянні з позаминулим роком.

На рис. 1 показано діаграму самих «жіночих» парламентів світу.

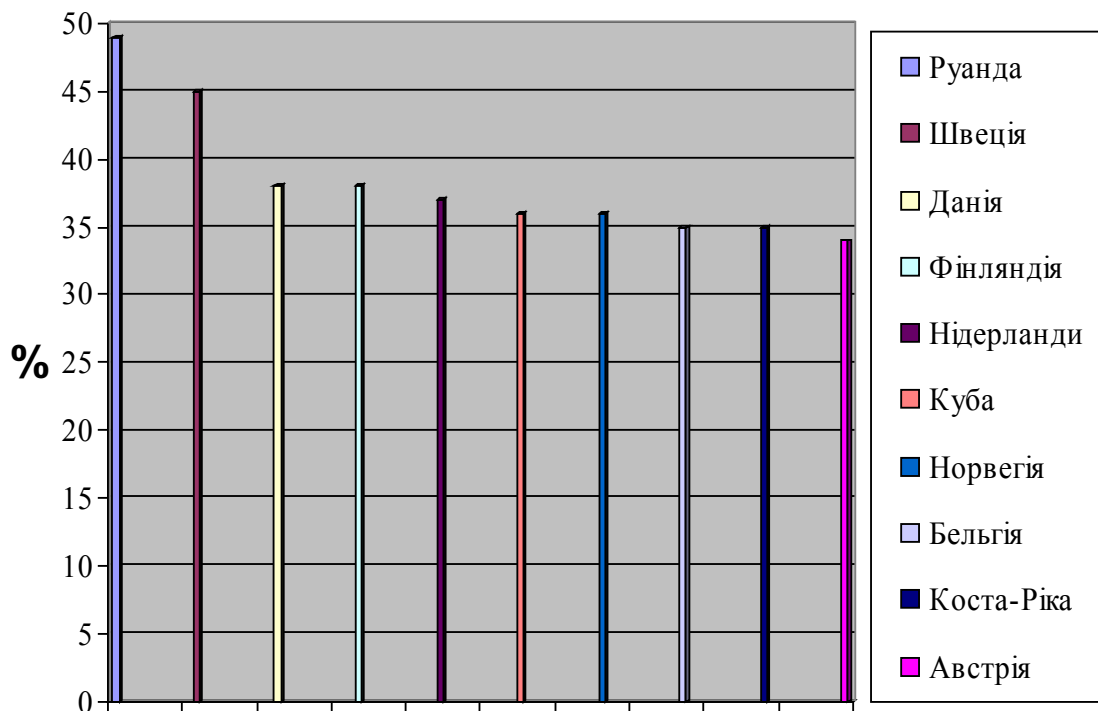

Рис. 1. Самі жіночі парламенти світу

Середня цифра по Європі, із урахуванням північних країн – 22,3%. Одні лише північні країни дають 42%, завдяки тому, що Швеція і Фінляндія входять в топ-десять за цим показником.

Примітно, що найбільше представництво жінок у парламенті на даний момент можна спостерігати не лише у Швеції чи Естонії, завжди лідируючих в цьому плані, а в Руанді, де їм належить 48,8% парламентських місць. Рейтинг країн з найбільшим

відсотком жінок у парламенті очолила Руанда (49%), слідом іде Швеція з 45% жіночих мандатів, і трохи менше 40% представниць прекрасної статі сидять у парламенті Данії.

В десятку держав, де жінки-законодавці складають понад третину, увійшли ще дві північноєвропейські країни – Норвегія та Фінляндія та єдина держава Латинської Америки – Коста-Ріка. Слідом йдуть Нідерланди, де впродовж останніх 10-ти років відсоток представниць слабкої статі у парламенті залишається одним із найвищих у світі.

Жінки-міністри у 2012 році складають 16,7% від загальної кількості міністрів у порівнянні з 14,2% у 2005 році.

53 місце списку ділять Велика Британія і Малаві, кожна з яких має по 22,3% жінок при владі. В Британії 145 з 650 місць займають жінки.

Проаналізуємо політичну діяльність найбільш харизматичних жінок-політиків минулих років і сьогодення.

Маргарет Тетчер – прем'єр-міністр Великої Британії (Консервативна партія Великої Британії) у 1979—1990 рр. Вона була першою жінкою на цій посаді, відомою в політичних колах як «залізна леді».

Базу тетчеровського економічного курсу становила монетаристська концепція, що віддає пріоритет зниженню інфляції за допомогою стримування зростання грошової маси і випуску її в такому обсязі, який був би в прямій залежності від випуску продукції і норми відсотка. За час її перебування при владі було прийнято кілька нових важливих законів, покликаних розширити повноваження судів і поліції, навести в країні «належний порядок». Уряд Тетчер послідовно здійснював перебудову податкової системи. В економічному реформуванні Тетчер ставила на приватизацію в усупільненому секторі, що забезпечувало розпродаж акцій дрібним власникам.

Індіра Ганді – прем'єр-міністр Індії в 1966 – 1977 рр. та 1980 – 1984 рр. Заяви Індіри Ганді як глави уряду базувались на здійсненні планового розвитку національних основ економіки, неучасті Індії у військових блоках. Всупереч опору сил реакції, Індіра Ганді провела націоналізацію 14 найбільших банків.

Також в Індії вперше на посту президента була жінка – **Пратібха Патіл**. Вона керувала країною з 2007 по липень 2012 року. Пратібха Патіл відома своєю лояльністю сімейству Неру і Ганді, яке історично перебуває біля керма партії «Індійський національний конгрес», до якої належить президент Індії.

Ангела Меркель – федеральний канцлер Німеччини і по-справжньому перша особа своєї країни. Пріоритетом її правління є – створення робочих місць і підтримка економіки за рахунок зменшення соціальних допомог, зміна трудового законодавства, завершення роботи над законодавством по реформі законодавства (якщо цей законопроект буде прийнятий, то Німеччина фактично перестане бути федеративною республікою). У зовнішній політиці теж успішно поєднує розвиток зв'язків з США і Росією

Кондоліза Райс – 66-тий Державний секретар США, займала посаду з 2005 р. по 2009 р. Доктор Кондоліза Райс – жінка, що була на найважливішому посту радника президента США з національної безпеки і найосвіченішим членом команди Президента, займалася зовнішньою політикою, в тому числі проведенням однієї з важливих реформ «Трансформована дипломатія», будівництвом та підтримкою демократії.

Мішель Бачелент – перша жінка-президент Чилі. Ще в час передвиборної кампанії вона обіцяла зробити свій кабінет кабінетом рівних можливостей. Зокрема, жінки очолять міністерства оборони, економіки, планування, охорону здоров'я, культури, а також президентську адміністрацію. З самого початку правління вона

розпочала реформи освіти та системи соціального захисту країни. Мішель Бачелент є лідером Об'єднаної партії за демократію (соціалістичної) Чилі.

Гру Харлем Брундтланд – прем'єр міністр Норвегії в 1981, 1990 – 1997 рр. яка проявила себе у 1970 – 1990 рр., займаючи різні посади в уряді Норвегії. Співвітчизники завжди цінували в ній здоровий розум, демократичність, високу кваліфікацію політика і громадського діяча міжнародного рівня. У 1998 – 2003 рр. очолювала Світову Організацію Охорони здоров'я (ВООЗ). З 1 травня 2007 року є Спеціальним посланником Генерального секретаря ООН з проблеми зміни клімату.

Джулія Гіллард – перша жінка-прем'єр-міністр Австралії та лідер лейбористської партії. У червні 2010 року вона була обрана новим главою лейбористів і, відповідно, отримала посаду прем'єра. До речі, генерал-губернатор Австралії – теж жінка, **Квентін Брайс**.

Наванетхем Піллей (Південно-Африканська Республіка) була затверджена на посаду Верховного комісара з прав людини Генеральною Асамблеєю ООН за поданням Генерального секретаря ООН і приступила до виконання своїх обов'язків 1 вересня 2008 року. Її мандат був продовжений ще на два роки, починаючи з 1 вересня 2012 року.

Разом зі своїми прихильниками Наві Піллей організувала в своїй країні Бюро правової допомоги для постраждалих від порушення прав. Вона також є одним із засновників міжнародної організації з захисту прав жінок «Рівноправність», штаб-квартира якої знаходиться в Нью-Йорку.

Крістіна Фернадес – президент Аргентини з 2007 року. Вона користується підтримкою значної частини суспільства, особливо бідніших верств населення. Пріоритетами її програми являються подолання високого рівня безробіття, інфляції, збільшення інвестицій та підвищення рівня довіри до державних інституцій, подолання зростаючої злочинності та бідності серед значної частини суспільства.

Ділма Вана Руссефф – перша жінка-президент в Бразилії. Вступила на посаду керівника республіки 1 січня 2011 року. Вона вважається наступником дуже популярного президента Лули і заявила про намір продовжувати його політику на посаді президента.

Мері Макаліс – друга жінка-президент в Ірландії 1997 – 2011 рр.

Елен Джонсон-Серліф – президент Ліберії, стала першою жінкою в Африці, обраною главою держави. За рішучість і жорсткий характер Джонсон-Серліф деколи теж називають «залізною леді». В 2011 отримала Нобелівську премію миру спільно з **Леймою Гбові** і **Тавакуль Карман** «за ненасильницьку боротьбу за безпеку жінок і за права жінок на повноправну участь у досягненні миру». Нещодавно відправила у відставку свого сина та ще понад 40 чиновників, які не подали звіти щодо своїх активів до Антикорупційної комісії.

Даля Грібаускайте – президент Литовської республіки. Вона стала першою жінкою на чолі Литви. Грібаускайте ініціювала низку антикорупційних законів. Комісар Єврокомісії з бюджету і фінансового планування в 2004-2009 рр.

Тар'я Кааріна Галонен – 11-ий президент, перша жінка-президент Фінляндії з 1 березня 2000 р. до 1 березня 2012 р., фінський політик, юрист. На думку більшості фінів, саме Галонен втілювала сучасніший і різносторонній тип політика, державного діяча. Їм подобалося прагнення президента ламати стереотипи. Варто підкреслити, що Тар'я Галонен – не єдина жінка, що грає ключову роль в політичному житті Фінляндії. З 200 депутатів парламенту 73 – жінки. Вже багато років риксдаг очолює соціал-демократка Рійтта Уосукайнен. Половина міністрів уряду – теж жінки.

Час від часу жінка сама приходиться у владу і править країною, і так було у всі часи.

Проведені різними міжнародними центрами та інститутами дослідження свідчать: участь жінок в усьому світі в управлінні на всіх рівнях – фактор стабілізуючий. Там, де жінки складають 30-40% у структурах влади, суспільство розвивається стабільніше, воно соціально орієнтоване.

Як сказала легендарна Маргарет Тетчер: **«Коли необхідно гарно сказати – шукайте чоловіка, коли треба гарно зробити – шукайте жінку»**

Таким чином, жінки потрібні у владі, оскільки вони об'єктивно виступають як каталізатори змін.

Список використаних джерел:

1. Ренкін П. Гендер і державна політика / П. Ренкін. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2004. – 394 с.
2. Жінки у політиці: міжнародний досвід для України : збірник наукових статей : за матеріалами міжнародного наукового семінару «Жінки у політиці: міжнародний досвід для України» Київ-НаУКМА-7 жовтня 2005 року / за заг. ред. Я. Сverdлової, С. Оксамитної. – К. : Атіка, 2006.
3. Здравомыслова Е. А. Социология гендерных отношений и гендерный подход в социологии / Е. А. Здравомыслова, А. А. Темкина // Социс. – 2000. – № 11. – С. 15–24.
4. Гендерні аспекти державної служби: монографія / М. Пірен, Н. Грицяк, Т. Василевська, О. Іваницька ; ред. Б. Кравченко. – К. : Основи, 2002. – 335 с.
5. Власенко Н. С. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків / Н. С. Власенко, Л. Д. Виноградова, І. В. Калачова. - К. : Інститут держави і права ім. Корещького НАН України, 2000. – 218 с.
6. Гендер та цілі розвитку тисячоліття. Програма розвитку ООН : http://www.undp.org/women/mdgs/gender_MDGs.pdf
7. Пищулин Н. П. Политическое лидерство и электоральный процесс // Полис. – 1998. – № 5. – С. 148–149.
8. Гендерна арифметика влади. Український жіночий фонд, Київ, 2010